

บทที่ 3

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของลูกค้าและการนำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขต อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สาขาลำพูน(ป่าเหว) จำนวน 15,520 ราย สาขาย่อยถนนเจริญราษฎร์ จำนวน 15,000 ราย และสาขาย่อยนิคมอุตสาหกรรมลำพูน จำนวน 15,050 ราย (ข้อมูลธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตพื้นที่ท่าแพ, เมษายน 2548) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) กับลูกค้าของธนาคารไทยพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้ง 3 สาขา ในช่วงระหว่างเวลาทำการของธนาคาร 08.30 – 15.30 น.

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยจะใช้วิธีการของ Taro Yamane (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีค่าความผิดพลาดได้เพียงร้อยละ 5

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยกำหนดให้ $N =$ จำนวนประชากรทั้งหมด

$n =$ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$e =$ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

$$n = \frac{45,570}{1 + 45,570(0.05)^2}$$

$$= 396.52 \approx 397 \text{ ราย}$$

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 397 ราย เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและเพื่อความเหมาะสม

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) นั่นคือ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้าของธนาคารไทยพาณิชย์ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ซึ่งมี 3 สาขา คือ สาขาลำพูน(ป่าเหี้ยว) สาขาย่อยถนนเจริญราษฎร์ และสาขาย่อยนิคมอุตสาหกรรมลำพูน โดยแต่ละสาขาเก็บข้อมูลในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยจะใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยกำหนดให้ n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มในแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

$$\begin{aligned} \text{สาขาลำพูน(ป่าเหี้ยว)} &= \frac{397(15,520)}{45,570} = 135.21 \approx 135 \text{ ราย} \\ \text{สาขาย่อยถนนเจริญราษฎร์} &= \frac{397(15,000)}{45,570} = 130.68 \approx 131 \text{ ราย} \\ \text{สาขาย่อยนิคมอุตสาหกรรมลำพูน} &= \frac{397(15,050)}{45,570} = 131.11 \approx 131 \text{ ราย} \end{aligned}$$

ดังนั้น จากการคำนวณจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างลูกค้าของธนาคารไทยพาณิชย์ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน สาขาลำพูน(ป่าเหี้ยว) จำนวน 135 ราย สาขาย่อยถนนเจริญราษฎร์ จำนวน 131 ราย และสาขาย่อยนิคมอุตสาหกรรมลำพูน จำนวน 131 ราย จึงทำการสุ่มตัวอย่างลูกค้าของธนาคารในแต่ละสาขา โดยอาศัยเทคนิคการสุ่ม (random) กลุ่มตัวอย่างที่จะช่วยขจัดความลำเอียง โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ซึ่งเป็นการทำการสุ่มตัวอย่างจากหน่วยตัวอย่าง (sampling unit) ในสาขาของธนาคารที่เป็นพื้นที่ที่ศึกษาแต่ละสาขาที่ กลุ่มตัวอย่างใช้บริการด้านต่างๆ จนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ โดยที่แต่ละครั้งที่สุ่มลูกค้าของแต่ละสาขาจะมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2538)

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเฉพาะในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ 3 สาขา คือ สาขาลำพูน (ป่าเหี้ยว) สาขาซอยถนนเจริญราษฎร์ และสาขาซอยนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ประชากรที่กำหนดเป็นประชากรศึกษาในจังหวัดลำพูน ที่ใช้บริการของธนาคารสาขาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 สาขา โดยเป็นลูกค้าที่ใช้บริการด้านสินเชื่อ บริการด้านเคาน์เตอร์เซอร์วิส บริการด้านฝาก – ถอน เช่น โอนชำระค่าสินค้าและบริการ ครีฟท์ และแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งใช้บริการติดต่อสอบถามและขอข้อมูลจากธนาคาร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวม โดยการใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บจากลูกค้าของธนาคารไทยพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากห้องสมุด ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้ก่อนแล้ว ข้อมูลจากหน่วยงานวิจัยของรัฐและเอกชน โดยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดและทฤษฎี

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษานี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ซึ่งมีคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด (open – ended and close – ended questions) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถามในปัจจุบัน ประกอบด้วย ประเภทของบริการที่ใช้จากธนาคาร วันที่มาใช้บริการ ช่วงเวลาที่มาใช้บริการ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่อเดือน เหตุผลที่มาใช้บริการธนาคาร ปัญหาที่พบบ่อยในการมาใช้บริการ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลความพึงพอใจและความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการของ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำแนกตามส่วนประสมการตลาดบริการ คือ บริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยแต่ละข้อ คำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 99) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

มีความพึงพอใจ/คาดหวังมากที่สุด	5 คะแนน
มีความพึงพอใจ/คาดหวังมาก	4 คะแนน
มีความพึงพอใจ/คาดหวังปานกลาง	3 คะแนน
มีความพึงพอใจ/คาดหวังน้อย	2 คะแนน
มีความพึงพอใจ/คาดหวังน้อยที่สุด	1 คะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำแนกตามส่วนประสมการตลาดบริการ คือ บริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3.5 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้

เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องแม่นยำ ผู้ทำวิจัยทำการทดสอบแบบสอบถามที่ได้ทำการสร้างขึ้นด้วยวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (validity) เป็นการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นและผ่านการแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในด้านความครอบคลุมเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความถูกต้องของภาษา หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบทดสอบที่เที่ยงตรงในเนื้อหาแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะทำการศึกษาซึ่งเป็นประชากรที่เข้ามาใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ รวมทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 174) ค่าความเชื่อมั่นที่หาโดยวิธีนี้เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α - coefficient) สูตรในการหาความเชื่อมั่นวิธีนี้คือ

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

จากการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α -coefficient) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) พบว่าความพึงพอใจต่อบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ มีค่าเท่ากับ 0.798 และเมื่อจำแนกความพึงพอใจต่อบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ออกเป็นรายด้านส่วนประสมการตลาดบริการ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเท่ากับ 0.801 ด้านราคา มีค่าเท่ากับ 0.732 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเท่ากับ 0.729 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีค่าเท่ากับ 0.796 และด้านสถานที่ที่มีค่าเท่ากับ 0.799 ส่วนความคาดหวังต่อบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ มีค่าเท่ากับ 0.827 และเมื่อจำแนกความคาดหวังต่อบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ออกเป็นรายด้านส่วนประสมการตลาดบริการ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเท่ากับ 0.814 ด้านราคา มีค่าเท่ากับ 0.809 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเท่ากับ 0.784 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีค่าเท่ากับ 0.764 และด้านสถานที่ มีค่าเท่ากับ 0.737 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของ นงนุช ภัทรนคร (2538: 339) ซึ่งระบุว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไม่ควรต่ำกว่า 0.70 ดังนั้นจึงถือว่าแบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 397 ชุด หรือร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่กำหนดใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด มาจัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแปลงสภาพแนวความคิดเห็นหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลข เพื่อลงรหัสข้อมูล (coding) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการประมวลผลจากเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS for Windows) เพื่อทำการคำนวณหาค่าสถิติที่เกี่ยวข้องแล้วสรุปผลการศึกษาวินิจฉัยนำเสนอในรูปลักษณะของการใช้ตารางประกอบ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ตารางแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลที่แสดงในรูปตาราง โดยการแยกแยะข้อมูลตามประเด็นใน วัตถุประสงค์ บรรยายและสรุปเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้

2. ข้อมูลความพึงพอใจและความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำแนกตามส่วนประสมการตลาดบริการ คือ บริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ เป็นข้อมูลที่วัดค่าโดยมาตราส่วน ประเมินค่า (rating scale) โดยแต่ละข้อให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เป็น 5 ระดับ จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สำหรับการแปลผล ได้นำคะแนนค่าเฉลี่ยคำตอบของความพึงพอใจและความคาดหวัง ของลูกค้าที่มีต่อการบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อการแปลความหมาย ซึ่งสามารถกำหนดช่วงคะแนน โดยใช้สูตรคำนวณของพิสัยดังนี้

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ดังนั้นเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย สามารถกำหนดได้ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.20 – 5.00	มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด
3.40 – 4.19	มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก
2.60 – 3.39	มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง
1.80 – 2.59	มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.79	มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อมูลปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำแนกตามส่วนประสมการตลาดบริการ คือ บริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านสถานที่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด จะนำเสนอในเชิงพรรณนา

ส่วนการนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ผู้ศึกษานำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจ และความคาดหวังของลูกค้ามาเป็นแนวทางศึกษาวิจัยต่อไปโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ไทย(อ้างใน พรนพ พุกกะพันธ์ และประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์, 2544) และเครื่องมือวัดระดับคุณภาพการบริการของ Parasuraman, Zeithaml and Berry เพื่อไปสู่การพัฒนารูปแบบการให้บริการของธนาคารในอนาคตต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved